

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД - ВРАЊЕ

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ВРАЊЕ
ЗА 2021. ГОДИНУ**

Фебруар, 2022. ГОД.

САДРЖАЈ

1.ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД	2
2.УВОДНИ ДЕО.....	2
3.КАПАЦИТЕТИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД.....	12
4.КОРИСНИЦИ УСЛУГА ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД.....	16
5.ПОСЛОВИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД НА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА, ПРИМЕНИ МЕРА И ОБЕЗБЕЂИВАЊУ СЛУГА... ..	18
6.ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	27

ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

- ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД **ВРАЊЕ**
- МЕСТО (ОПШТИНА/ГРАД) **ВРАЊЕ**
- ГОДИНА ОСНИВАЊА **1964**
- В.Д. ДИРЕКТОР **Драгана Арсић**
- E-mail vranje.csr@minrzs.gov.rs
- АДРЕСА И ПОШ. БРОЈ **Задарска бр.2, 17500**
- ТЕЛЕФОНИ / FAX **017 /423 905**

1. УВОДНИ ДЕО

ПРЕДМЕТ ИЗВЕШТАВАЊА

Извештај садржи интерпретацију, коментаре и критички осврт на постојеће стање, уочене тенденције и промене у раду, указује на проблеме и тешкоће у реализацији заштите и пружању помоћи грађанима, представља податке о недостајућим услугама и обрађује друга значајна питања.

ПРЕДМЕТ ИЗВЕШТАЈА је приказ броја и структуре корисника Центра за социјални рад Врање у 2021. години, као и преглед остварених права и пружених услуга социјалне заштите у складу са законом и прописима донетим на основу закона. Предмет извештавања је приказ функционисања Центра за социјални рад током 2021. године, а заснива се на вредновању ефеката постигнутим у остваривању редовних послова који су усредсређени на потребе корисника, праћење, планирање и унапређење система социјалне заштите.

Приказана је анализа карактеристика корисника, обим и садржај послова Центра за социјални рад и квалитет услуга. Основни инструмент којим је одређен начин израде овог извештаја је Образац за извештавање о раду центара за социјални рад које је прописао Републички завод за социјалну заштиту и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. У том смислу је овај извештај преглед тренутне ситуације у раду Центра за социјални рад и уједно и место за креирање наредних активности ове установе.

ОСНОВА ЗА ИЗРАДУ ИЗВЕШТАЈА су подаци прикупљени на основу постојеће евиденције и документације у Центру за социјални рад, као и извештаји постојећих служби према унутрашњој организацији Центра за социјални рад Врање.

Извештај за 2021.годину прилагођен је реформским и законски дефинисаним циљевима у области социјалне заштите који су постављени стратешким документима и нормативним актима од националног до локалног нивоа.

Непосредни циљ коме смо тежили у извештајном периоду био је усмерен ка побољшању социјалног статуса грађана на личном, породичном и ширем социјалном плану, пружањем квалитетне подршке у остваривању права

непосредне социјалне заштите, пружању услуге у области породичног законодавства као и друге услуге социјалне заштите.

ОСНОВА ЗА ИЗРАДУ ИЗВЕШТАЈА

Послови који се односе на права односно услуге социјалне заштите, за која финансијска средства обезбеђује Република Србија су поверени послови и прописује их Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

У вршењу других послова утврђених законом, Центар поступа у складу са остваривањем права у области социјалне заштите из надлежности Града Врања.

Основу за израду извештаја о раду чине: званични статистички подаци преузети из Републичког завода за статистику, информације релевантних институција на локалном нивоу, подаци из базе података Центра у програму Интеграл, у складу са законским прописима и подзаконским актима који регулишу област социјалне заштите и интерне евиденције стручних радника и руководиоца служби.

КОМЕ ЈЕ НАМЕЊЕН ИЗВЕШТАЈ И КО ЋЕ ГА РАЗМАТРАТИ

Годишњи извештај Центра за социјални рад **НАМЕЊЕН** је Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјалне питања, Републичком заводу за социјалну заштиту, Локалној самоуправи Града Врања, грађанима и институцијама који су заинтересовани за област социјалне заштите, као и унутрашњим органима управљања Центра за социјални рад.

Разматра га и усваја Управни одбор Центра за социјални рад и Скупштина Града.

ДЕЛАТНОСТ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Целокупна делатност и овлашћења Центра за социјални рад, регулисана су на основу постојећих закона и подзаконских аката.

1. Закон о социјалној заштити
2. Породични закон
3. Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица
4. Закон о извршењу кривичних санкција према малолетницима
5. Закон о прекршајима
6. Кривични законик
7. Закон о заштити од дискриминације
8. Закон о забрани дискриминације
9. Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада ЦСР
10. Одлука о социјалној заштити грађана на територији града Врања

На основу Закона о социјалној заштити, Центар за социјални рад, је у току године предузимао низ активности у вршењу јавних овлашћења у раду, а нека од њих су следећа :

- води евиденцију и документацију о пруженим услугама и предузима мере у оквиру своје надлежности;
- спроводи поступак посредовања медијације у породичним односима (мирење и нагодба);
- решава у првом степену о остваривању права утврђених овим законом;
- пружа услуге социјалног рада у поступку решавања о тим правима;
- доставља налаз и стручно мишљење, на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права;
- доставља на захтев суда, мишљење о сврсисходности мере заштите од насиља у породици коју је тражио други овлашћени тужилац;
- пружа помоћ у прибављању потребних доказа суду пред којим се води поступак у спору за заштиту од насиља у породици;
- спроводи поступак процене опште подобности хранитеља, усвојитеља и старатеља;
- врши попис и процену имовине лица под старатељством;
- сарађује са јавним тужиоцем, односно судијом за малолетнике у избору и примени васпитних налога;
- спроводи медијацију између малолетног учиниоца и жртве кривичног дела;
- проверава извршење васпитних мера и доставља суду и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о току извршења васпитних мера о чијем се извршењу стара;
- открива и прати социјалне потребе грађана и проблеме у области социјалне заштите;
- организује и спроводи одговарајуће облике социјалне заштите и социјалног рада – пружа дијагностичке услуге; спроводи одговарајући третман, саветодавно терапијске услуге и стручну помоћ корисницима;
- обавља друге послове утврђене законом.

Према Закону о извршењу кривичних санкција према малолетницима, задаци Центра односе се на фазе рада са малолетником, његовим родитељима, средином у којој се креће и остварује своје обавезе. Посебне задатке орган старатељства има када се ради о упућивању у васпитну установу (припрема, избор завода, одвођење, праћење, извештавање суда, прихват по повратку из установе, и др.).

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица, садржи одредбе које се примењују према малолетним учиниоцима кривичних дела. Одредбе закона односе се на материјално кривично право, органе који га примењују, кривични поступак и извршење кривичних санкција према овим учиниоцима кривичних дела. Закон садржи и посебне одредбе о заштити деце и малолетника као оштећених у кривичном поступку.

На основу Закона о прекршајима, Центар као орган старатељства у прекршајном поступку према малолетницима, има обавезу стручне обраде, даје предлоге и указује на чињенице и доказе у циљу правилне одлуке.

Породични закон је врло значајан у раду Центра за социјални рад, којим се уређују следеће области:

- односи детета и родитеља;
- усвојење;
- хранитељство;
- старатељство;
- издржавање;
- брак и односи у браку;
- односи у ванбрачној заједници;
- имовински односи у породици;
- заштита од насиља у породици;
- поступци у вези са породичним односима.

Центар за социјални рад у складу са Законом (члан120):

- Процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега и планира пружање услуга социјалне заштите;

- Спроводи поступке и одлучује о правима на новчану социјалну помоћ и о коришћењу услуга социјалне заштите;

- Предузима прописане мере покреће и учествује у судским и другим процесима;

- Води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника.

На основу Одлуке о социјалној заштити грађана на територији града Враћа, утврђена су проширена права и услуге социјалне заштите, која су се пружала у току године угроженим грађанима.

Права утврђена градском одлуком су:

1. Право на једнократну помоћ,
2. Посебна новчана помоћ,
3. Право на опрему корисника за смештај у установу или другу породицу,
4. Право на путне трошкове за родитеље-старатеље деце ометене у развоју која су на редовном школовању,
5. Право на накнаду трошкова сахране,
6. Право на бесплатан оброк.

Поред постизања законом задатих циљева у оквиру система социјалне заштите као основне делатности, Центар за социјални рад је истовремено радио

на сопственом развоју. Као установа ојачао је и унапредио материјалне и техничке услове за рад и реализовао усавршавање и обуку радника у циљу континуираног унапређења квалитета својих услуга.

Центар за социјални рад на локалном нивоу предузимао је покретање иницијатива у складу са усвојеним локалним, стратешким плановима развоја (реформе) социјалне заштите.

1. У вршењу јавних овлашћења, центар је у складу са законом одлучивао је о:

- остваривању права на смештај у установу социјалне заштите;
- остваривању права на смештај одраслог лица у другу породицу;
- хранитељству;
- усвојењу;
- мерама старатељске заштите;
- одређивању и промени личног имена детета;
- мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права;
- мерама корективног надзора над вршењем родитељског права.

2. У вршењу јавних овлашћења, центар у складу са законом, обављао је следеће послове:

- достављао на захтев суда налаз и стручно мишљење у поступку за заштиту права детета и сврсисходности мере заштите у породици;
- спроводи поступак процене опште подобности хранитеља, усвојитеља и старатеља као и програм припреме будућих усвојитеља и хранитеља;
- вршио попис и процену имовине лица под старатељством;
- спроводио поступак медијације у породичним односима и између малолетних учиниоца и жртве кривичних дела;
- сарађивао са јавним тужиоцем, односно судијом за малолетнике у избору и примени васпитних налога и подноси извештај о испуњењу васпитног налога ;
- учествовао у припремном поступку против малолетног учиниоца кривичног дела и достављао мишљење суду;
- проверавао извршење васпитне мере појачаног надзора и спроводио васпитну меру појачаног надзора од стране органа старатељства (бринуо о школовању малолетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, лечењу);
- достављао суду и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о току извршења васпитних мера;
- покретао судске поступке када је законом на то овлашћен;
- пружао услуге социјалног рада.

ОСНОВНА СОЦИО – ЕКОНОМСКА ОБЕЛЕЖЈА ГРАДА КОЈЕ ПОКРИВА ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД СВОЈОМ ДЕЛАТНОШЋУ

Град се налази у средишту комуникационих праваца (коридор Е-10, који представљају саобраћајне везе од изузетног међународног значаја. На три километра од града пролазе аутопут и железничка пруга Будимпешта – Београд - Скопље - Атина који повезују Србију са суседном Македонијом, а тако и средњу Европу са Балканом.

Град Врање се налази у јужној Србији, у централном делу Пчињског округа. Граничи се са пет општина Пчињског округа – на северу са општинама Владичин Хан и Сурдулица, на западу са општином Босилеград, на југу са општинама Бујановац и Трговиште, а у североисточном делу и са три општине Косово и Метохија (Косовска Каменица, Ново Брдо и Ѓњилане). Према подацима из 2015. године, у Врању је живело 81.986 становника (72.856 у граду Врање и 9.130 у Врањској Бањи). То је за око 5.000 становника мање у односу на податке прикупљене пописом становништва у 2002. години. Просечна густина насељености на ужем градском подручју Врања износила је 121 становника/1 км², а на ширем градском подручју 95 становника/км².

Међутим, у периоду од 2002 до 2011. године број становника је смањен за 3.764 становника (за 4,31%). Током периода 2002 – 2011. година, смањење укупног броја становника прати и смањење броја домаћинстава. Оно што је нарочито забрињавајуће да Врање има негативну стопу наталитета, односно да има мање рођених него умрлих. Укупно становништво (према подацима прикупљеним пописом становништва 2011. године) чинило је 41.907 мушкарца (50,05%) и 41.717 (49,95%) жена. Просечна старост становника ширег подручја града Врање износила је 40,2 године, што је нешто испод републичког просека (просечна старост у Републици Србији износила је 42,2 године). У националној структури становништва најзаступљенији су Срби (91,7%) православне хришћанске вероисповести. У образовној структури доминира средњи степен образовања (46,2%).

Врање спада међу 10 градова у Србији са највећим бројем дневних миграција. Према подацима из 2011. године, 2.246 радника који немају пребивалиште на подручју града Врања, путује у Врање на посао. То чини око 3% од укупне популације која живи у Врању, или око 4% од укупно радно способног становништва (становништво од 15 до 64 године старости). На основу ових података може се проценити да се сваког дана број људи у Врању повећава око 3% до 5% на основу дневних миграција.

На територији града Врања у последњој деценији не евидентирамо механичко кретање становништва из руралне у урбану средину, јер је завршено, попуњавањем некада индустријских капацитета. Међутим, дрштвено – економска криза која је проузроковала слабљење индустријских капацитета, вишак радне снаге, губитак посла, условљава ново кретање становништва из једне урбане у другу урбану средину, ради проналажења одређеног посла и обезбеђивања егзистенције.

Образовна структура у статистици се прати од 15 година и подаци су следећи:

без школске спреме	5.028
једна до три године образовања	1.280
једна до седам година образовања	8.240
основно образовање	20.277
средње образовање	24.850
више образовање	2.594
високо образовање	3.567

На територији града Врања регистровано је 12 централних основних школа, и 42 четвороразредна издвојена одељења (прикључују се и школа за одрасле, музичка и школа за основно и средње образовање „ Вуле Антић“ у којима се школује 6.534 ученика и 6 средњих школа: гимназија, економска, пољопривредно-ветеринарска, техничка, хемијско-технолошка, медицинска, (прикључују се музичка и школа за основно и средње образовање „ Вуле Антић „), у којима се укупно школује 3.492 ученика, што је укупно 10.273 ученика. Присутна је тенденција опадања броја ученика у односу на претходни период, што утиче на смањење броја одељења и гашења неких издвојених одељења, нарочито у брдско-планинском подручју.

Број врањских домаћинстава по попису је 25839 од тога:

• једночлано	3.467
• двочлано	6.149
• трочлано	4.245
• четворочлано	7.326
• петочлано	2.590
• шесточлано	1.405
• седмочлано	487
• осмочлано	132
• деветочлано	38

Запажа се да су врањска домаћинства махом четворочлана и заузимају 28,3% од укупног броја домаћинстава.

Извор података: Републички завод за статистику

			Период	2018		
			Пол	Укупно	Мушко	Женско
Индикатор	Територија - НСТЈ	Старосне групе				
Процене становништва, по старости и полу, упоредни преглед на општинском нивоу [број]	Град Врање	Укупно		80961	40619	40342
		0		755	402	353
		1-4		3034	1612	1422
		5-9		3896	2008	1888
		10-14		4424	2266	2158
		15-19		4676	2408	2268
		20-24		5083	2635	2448
		25-29		5097	2679	2418
		30-34		5286	2728	2558
		35-39		5463	2782	2681
		40-44		5754	2967	2787
		45-49		5821	2963	2858
		50-54		5779	2948	2831
		55-59		5893	2950	2943
		60-64		5904	2963	2941
		65-69		5163	2459	2704
		70-74		3236	1486	1750
75-79		2719	1171	1548		
80-84		1948	805	1143		
85 и више		1030	387	643		

Што се тиче етничке структуре становништва у Врању тренутно живи 93,03% Срба, 5,3% ромске популације, док Бугари, Македонци, Албанци, Црногорци, Мађари, Бошњаци и Власи чине 1,67%.

По учешћу остарелих лица у укупној популацији – 17,41% (старији од 65 година), Град Врање се сврстава у локалитете са старим становништвом, а у следећој деценији према демографским пројекцијама, број старих биће удвостручен, односно чиниће скоро половину укупног становништва. Овакав демографски преображај становништва имаће дубоке последице на сваки аспект живота појединаца (а у оквиру тога и старих) и друштвене заједнице. Очигледно је да ће старији суграђани бити популација где ће друштвена заједница имати већу одговорност кроз одређене активности .

Укупан број незапослених који су евидентирани код Националне службе запошљавања је 5.311, док је удео жена 2.615, или 50,03%. У односу на предходни извештајни период имамо тенденцију смањења броја незапослених од 7,91%.

Ciljna grupa: Ukupno nezaposlena lica	UKUPNO		15 - 19 godina		20 - 24 godine		25 - 29 godina		30 - 34 godine		35 - 39 godina		40 - 44 godine		45 - 49 godina		50 - 54 godine		55 - 59 godina		60 - 64 godine	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
UKUPNO	19.099	10.332	581	255	1.664	906	2.103	1.271	1.878	1.125	1.887	1.102	2.160	1.235	2.403	1.323	2.561	1.399	2.409	1.202	1.453	514
I stepen stručne spreme	8.092	4.600	239	117	426	227	516	284	622	360	825	490	1.159	667	1.292	769	1.239	761	1.092	621	682	304
II stepen stručne spreme	651	300			2	0	13	4	33	17	55	29	71	39	93	42	155	73	148	67	81	29
III stepen stručne spreme	3.055	1.080	84	23	126	31	161	51	283	112	323	126	384	160	426	160	520	206	454	158	294	53
IV stepen stručne spreme	5.174	2.963	258	115	885	484	745	469	520	340	416	275	376	255	509	305	546	306	607	314	312	100
V stepen stručne spreme	34	2					1	0	4	0	5	0	7	2	4	0	5	0	3	0	5	0
VI-1 stepen stručne spreme	413	265			6	6	9	8	41	33	101	74	59	39	30	22	50	32	64	30	53	21
VI-2 stepen stručne spreme	443	329			121	92	166	118	111	85	25	17	13	12	3	2	2	2			2	1
VII-1 stepen stručne spreme	1.228	787			98	66	491	336	263	177	136	90	89	59	44	23	43	18	40	12	24	6
VII-2 stepen stručne spreme	7	5					1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0		
VIII stepen stručne spreme	2	1											1	1	1	0						

БРОЈ КОРИСНИКА ПЕНЗИЈА У ВРАЊУ 31.12.2020.године

КАТЕГОРИЈА	СТАРОСНА	ИНВАЛИДСКА	ПОРОДИЧНА	УКУПНО
ЗАПОСЛЕНИ	9132	4036	2733	15901
ПРОФЕСИОНАЛНА ВОЈНА ЛИЦА	64	22	52	138
САМОСТАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ	83	39	86	208
ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ	1062	82	137	1281
УКУПНО	10341	4179	3008	17528

Податак за 2020. год.

Од укупног броја становништва на територији града удео пензионера је 23,21%, што упућује на чињеницу да старосна структуре доживљава снажне промене.

Велики број радника је и даље на евиденцији Националне службе за запошљавање. Затварање италијанске фабрике обуће „GEOX“ резултирало је да је преко 1000 радника остало без посла.

Стање привреде града Врања када се говори о привредним субјектима има позитиван тренд, али детерминанте (недовољна конкурентност, недостатак тржишта, мала куповна моћ, презадуженост...) још држе привреду града у негативном тренду.

После извесне временске стагнације текстилна компанија „Јумко„ ради на оживљавању програма и ширење продајне мреже. Тренутно је финансијски стабилна компанија са континуираном производњом и уговореним пословима, што ће се одразити на бољи стандард радника, а и на додатно запошљавање.

Тржишно пословање малих и средњих предузећа је добар потенцијал за економски развој и опоравак привреде града, јер својом флексибилношћу и способношћу прилагођавања на промене, задовољавају потребе тржишта, нуде нове програме и имају стратешке партнере.

Посебна пажња се посвећује изградњи путева, изградњи дуплог колосека железничке пруге и изградњи гасовода како би трошкове производње свели на најмању могућу меру у постојећим условима.

Незапосленошћу су највише погођене жене и млади. Највећи број незапослених нема средњу школску спрему.

Износ просечне месечне нето зараде на републичком нивоу за месец новембар 2021. године је **59.515** динара, док је на нивоу града Врања нето просечна зарада по запосленом у новембру месецу 2021. године износила 49.357 динара. (подаци РЗЗС)

2.ДЕО:

КАПАЦИТЕТИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

На основу Правилника о организацији и систематизацији послова ЈУ Центра за социјални рад у Врању бр. 55100-217-1/2018 од 17.04.2018.год. и решења Министарства број: 112-01- 151/33/2008-09 од 01.12.2008. године утврђује се број и структура стручних и других радника ангажованих у обављању поверених послова и јавних овлашћења у Центру за социјални рад Врање. По овом решењу одобрено је на пословима јавних овлашћења, послови који се финансирају из буџета Р. Србије укупно 27 радника, односно извршилаца, а од тога:

Табеларни приказ запослених ЦСР Врање чији се рад финансира из буџета Р. Србије

Ред. Бр.	Радно место	Број радника	Број стварно ангажованих радника
1.	Директор	1	1
2.	Послови социјалног рада	17	14
3.	Управно – правни послови	3	1
4.	Послови планирања и развоја	1	0
5.	Административно – финансијски послови	3	2
6.	Техничко помоћни послови	2	1
	УКУПНО:	27	19

Укупан број запослених у Центру за социјални рад закључно са 31.12.2021.год. је 41 радника. Укупан број запослених чији се се рад финансира из буџета Републике Србије је 19, од тога 16 извршиоца у радном односу на неодређено време и 3 извршиоца на одређено време (1 извршилац који је ангажован по основу споразума о упућивању на рад запосленог из установа социјалне заштите са подручја КиМ, 1 извршилац на замени и в.д. директор Центра за социјални рад у Врању као именовано лице на годину дана).

Укупан број запослених закључно са даном 31.12.2021.год. чији се рад финансира из буџета Града Врања је 22, од тога 15 извршиоца у радном односу на неодређено време, 4 извршиоца у радном односу на одређено време због повећаног обима посла, и 3 извршиоца ангажована по основу уговора о обављању привремено повремених послова.

Постојећи проблем у кадровском капацитету Центра за социјални рад је да број и структура стручних радника није актуелно усаглашена са реалним потребама и општим правним актима установе а који су у складу са Решењем ресорног Министарства, којим је утврђено да Центар за социјални рад у Врању има мање стручних радника на пословима јавних овлашћења и административно техничким пословима. Неопходно је ускладити број и структуру радника Центра са постојећим потребама и све већим приливом предмета, а самим тим и повећаним обимом посла у свим службама у ЦСР Врање тако што ће се упражњена радна места попунити.

У циљу безбедности у згради Центра је инсталиран видео надзор који омогућује снимање жељеног простора надгледавање истог, као и каснији преглед и ретроспективу догађаја.

Центар за социјални рад има уграђен паник тастер - систем као техничку меру безбедности запослених. Овим се пружа могућност запосленима када се нађу на удару насилника да притиском на тастер одмах алармирају МУП.

Кад говоримо о условима рада, техничка опремљеност Центра достигла је задовољавајући ниво тако да сада поседујемо 42 компјутера са пратећом опремом и стандардним програмским пакетом за вођење евиденције и документације намењеним центрима за социјални рад.

За одржавање ресурса којима располаже Центар за социјални рад обезбеђена је подршка различитих сервиса.

Центар за социјални рад је у предходном периоду допунио свој возни парк новим возилом „Dacia Duster“ које је обезбеђено од локалне самоуправе, обзиром да је постојеће теренско возило – Лада Нива, амортизована услед година старости и перманентне употребе.

Приступачност Центра за социјални рад особама са инвалидитетом, а и старијих особа није адекватан, чиме се смањује могућност приступа услугама система, али теренским радом стручних радника омогућује се да и ове особе добију услугу која им је потребна.

Кад говоримо о условима рада, простору где се обављају поверени послови јавних овлашћења Центра за социјални рад истичемо да простор, намештај, опрема коју центар поседује не задовољавају основне услове неопходне за функционисање установе. Зграда је стара, прокишњава, намештај дотрајао и амортизован, а све то угрожава кориснике и запослене.

Велики проблем представља недостатак пословног простора имајући у виду чињеницу да је у последњих неколико година увећан број корисника и обим пружених услуга.

Потреба за сталним стручним усавршавањем има за циљ обogaћивање знања, развијање појединих вештина и ефикасности у раду, што се препознаје као нужност ради пружања квалитетније услуге корисника.

Центар за социјални рад је у извештајном периоду омогућио свим стручним радницима да похађају обуке и присуствују стручним скуповима, у складу са потребама и исказаним интересовањима за професионални развој. Едукације су финансиране средствима локалне самоуправе и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Пренос знања и информација у Центру за социјални рад одвија се и интерно кроз:

- координацију, усмеравање, обучавање, подстицање и евалуирање развоја стручних компетенција водитеља случаја од стране супервизора;
- организовање обука новозапослених и других стручних радника;
- пружање консултантске правне подршке водитељима случаја;
- обезбеђивање неопходног едукативног материјала;
- рад сталних и повремених стручних и саветодавних тела (колегијум руководиоца, колегијуми служби, стручни тимови).

Акредитовани програми који стручни радници желе да похађају у наредном периоду су:

- Превенција насиља над старијим особама;
- Ефикасна комуникација са старима;
- Програм подршке младима који напуштају заштиту за осамостаљивање и живот у породици;
- Родитељи на други начин – програм обуке професионалаца за групни радионичарски рад са потенцијалним усвојитељима;
- Рад са жртвама насиља у Центру за социјални рад;
- Превладавање професионалног стреса;
- Основна обука за организаторе волонтерских активности;
- Програм основне обуке за супервизоре у центрима за социјални рад;
- Преговарање и медијација у социјалној заштити, унапређење вештина комуникације и решавање конфликта;
- Оснаживање стручних радника у ЦСР за рад са децом и младима у сукобу са законом;
- Унапређење компетенција за пружање супервизијске подршке и центрима за социјални рад;
- Успешно управљање пројектима и људским ресурсима;
- Примена Монтесори методе у раду са особама са инвалидитетом;
- Идентификација, помоћ и заштита мушких жртава трговине људима;
- Смернице за рад са сексуалним мањинама у систему социјалне заштите;
- Становање уз подршку – теоријски и практични аспекти пружања услуге;
- Помоћ ментално недовољно развијеним особама;
- Модел подршке особама са аутизмом;
- Методологија рада са особама са деменцијом;
- Деца улице – развој хранитељства за децу која живе и/или раде на улици,
- Ефикасни односи са јавношћу и значај информисања у систему социјалне заштите;
- Интерни мониторинг и евакуација услуга у систему социјалне заштите;
- Преговарање као начин решавања спорова;
- Програм обуке за организаторе и реализаторе „Мале школе за родитеље“;

- Програм припреме и обуке хранитеља „Сигурним кораком до хранитељства“.

2.1

Притужбе на рад Центра

У Центру за социјални рад постоји прописана процедура за поступање по примедбама грађана на рад запослених. Током извештајног периода биле су 6 притужбе упућене Центру.

Поводом притужби поднетих директору Центра за социјални рад општине Врање, након детаљног разматрања садржаја притужби, увида у службену документацију и обављених разговора и консултација, констатовано је да су стручни радници у раду на предметима поступали у складу са законом и Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад, а подносиоцима притужби су достављени одговори

3. ДЕО

КОРИСНИЦИ УСЛУГА ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

14. Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији у 2020. према старости и полу		
Корисници по узрасту	Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2021. - 31.12.2021.)	Број корисника на активној евиденцији 31.12.2021.
	Укупно	Укупно
Деца (0-17)	2383	2195
Млади (18-25)	861	726
Одрасли (26-64)	4766	4471
Старији (65 и више)	1512	1504
Укупно	9522	8896

У највећем проценту заступљена је старосна групација одрасли, затим деца, па старији.

Заступљеност корисника или корисничких група на евиденцији Центра за социјални рад

Корисници права новчане социјалне помоћи

У Центру за социјални рад у 2021. години право на новчану социјалну помоћ остварило је 960 породица, односно укупно 2438 корисника. У односу на предходну годину постоји тенденција смањења броја корисника који остварују право на НСП. На основу анализе корисничких група малолетних и пунолетних корисника увиђа се да је *материјална угроженост* најчешћи проблем због којег је су се грађани нашли у систему социјалне заштите.

Међутим, број корисника у току године варира и много је већи, јер радно способни корисници по Закону о социјалној заштити у извештајној години имају прекид након девет месеци остваривања права.

Структура корисника НСП је следећа:

Једночлане породице	- 324 ;
Двочлане породице	- 326;
Трочлане породице	- 108 ;
Четворочлана породица	- 159;
Петочлана породица	- 69;
Шесточлана породица	- 53;
Укупно: породица - носиоци права	960

Највећи број корисника је у једночланом и двочланом домаћинству, 324 и 326, што представља 58,64% од укупног броја корисника.

Центар за социјални рад у 2020. години реализовао је проширена права социјалне заштите на основу **Одлуке о социјалној заштити грађана на територији града Врања.**

Комисији за остваривање права за једнократну помоћ у 2021. поднето је 939 захтева од тог броја позитивно је решено 879 захтева, а ван комисије код водитеља случаја Центра било је 1414 захтева, од којих је око 1391 решено позитивно.

Најчешће обраћање је било за остваривање права за набавку лекова, задовољења основних животних потреба, набавка уџбеника и школског прибора за децу, покривање погребних трошкова и др.

Корисници права додатака за помоћ и негу другог лица и увећаног додатка по основу телесног оштећења

Једно од веома важних давања намењен особама којима је због природе и тежине болести неопходна помоћ другог лица. Мисли се на финансијску помоћ за обављање активности и услуга које су везане за задовољавање елементарних животних потреба и свакодневне активности у збрињавању особе које користе ово право.

Број корисника овог права на додатак за помоћ и негу другог лица и увећаног додатка по основу телесног оштећења је у перманентном порасту. Укупан број корисника додатка, као и увећаног додатка за помоћ и негу другог лица је 589. У односу на структуру укупног броја корисника ову услугу највише користе старије особе (227), а затим одрасле особе (170), деца (122) и млади (70).

Смештај у другу породицу – хранитељство

Ова услуга се развија пре свега у интересу деце, али и због њене друштвено-економске оправданости. Основни циљ је да се у систем подршке за децу без родитељског старања и социјалне заштите укључи што већи број породица што повољнијег старосног састава, образовног и културног нивоа, које ће се ангажовати у хранитељској улози. Основни циљ је да деца без родитељске бриге одрастају у породичном окружењу. На смештају у извештајном периоду са стањем на 31.12. 2021. године било је 84 детета.

Породични смештај старих постаће приоритетна услуга социјалне заштите, будући да се град Врање сврстава у локалитете са старим становништвом те ће потреба за породичним смештајем одраслих и старих постати наша реалност.

Када стара особа више није у могућности да живи сама, уместо одласка у дом, кад год за то постоји могућност, Центар за социјални рад прибегава смештају у другу породицу. Тренутно је на породичном смештају десет особа.

Задњих година Центар се суочава са проблемом да поједине категорије одраслих и старијих лица, није у могућности да смести у установу социјалне заштите, како због ограничених капацитета установа, тако и због њихових година старости, болести и тешкоћа које имају.

Поремећени породични односи

Број спроведених поступака у породичним односима у извештајном периоду је 92, где је обухваћено 315 детета.

Данашња породица је оптерећена бројним проблемима, због чега је њена стабилност угрожена, а функције ослабљене. Један од најчешћих разлога је сукоб због односа са родитељима партнера у нашој средини, претерана осећајна везаност за родитеље, недовољна зрелост партнера, односно, способност да се одвоје од дечјих улога у односу на своје родитеље и да прихвате независне, одрасле улоге, како у браку тако и према родитељима, недостатак комуникације међу партнерима, емоционална и физичка удаљеност, неиспуњена очекивања, долазак деце, нерешено стамбено питање као и финансијски недостатак, односно, став према новцу, став према заради и трошењу све више се појављује као разлог. Поремећени породични односи и поред поступка мирења у већини случајева доводе до развода.

Постоји још чинилаца који могу да угрозе брак и да доведу до сукоба (алкохолизам, године старости, сексуална интересовања ван брака, образовање, итд.). Указали смо на врсте сукоба са којима се партнери најчешће срећу, али суштина свих брачних сукоба може да се сведе на један именован: на неспособност једног и другог да схвате потребе и осећања свог партнера, да прихвате партнера иако је различит и да их та различитост не узнемирава. Мишљења смо да је неопходан превентивни рад у брачним и породичним сукобима.

Послови заштите од насиља у породици

Центар за социјални рад има формиран Интерни Тим за насиље у породици. Овај тим је интердисциплинаран и чине га 5 стручних радника Центра за социјални рад. Извештај о раду овог тима доставља се Републичком заводу за социјалну заштиту и другим институцијама и у 2021. години констатовано је следеће :

Руководилац интерног тима за насиље у породици је у сарадњи са руководиоцима служби и супервизорима учествовао у доношењу одлуке о задуживању водитеља у конкретним случајевима насиља у породици, пружању подршке у вођењу случаја, укључивању стручних радника других профила у раду на случају, сарадњи са другим системима, а такође су се чланови интерног тима укључивали у рад на случајевима где је насиље откривено у раду на предметима по другом основу. Ефекти примењених облика заштите су ти да је у свим случајевима заустављено акутно насиље, да су све жртве насиља адекватно заштићене.

Корисници ЦСР евидентирани као жртве насиља у 2021.год. према старости и полу			
Старост жртава насиља	М	Ж	Укупно
Деца	35	30	65
Млади	5	28	33
Одрасли	22	110	132
Старији	25	33	58
Укупно	87	201	288

Код ЦСР Врање укупно је евидентирано 288 пријава насиља а од тога су 201 жртве женског пола, што представља 69,79% од укупно пријављених насиља.

Корисници ЦСР евидентирани као жртве насиља у 2021.год. према старости, полу и учесталости на евиденцији као жртве насиља						
Старост жртава насиља	Први пут на евиденцији као жртва насиља		Више од једном на евиденцији као жртва насиља		УКУПНО – Први пут на евиденцији као жртва насиља	УКУПНО – Више од једном на евиденцији као жртва насиља
	м	ж	м	ж		
Деца	24	21	11	9	45	20
Млади	4	20	1	8	24	9
Одрасли	17	71	5	39	88	44
Старији	19	25	6	8	44	14
Укупно	64	137	23	64	201	87

Од укупног броја 87 су насиља које се понавља што представља податак да је скоро свако треће насиље које се пријављује, јесте насиље које се понавља у породици.

ЦСР Врање месечно, 01-05, а почев од 03.08.2016 год., редовно извештава Републички завод за социјалну заштиту попуњавањем евиденционог упитника о насиљу у породици и насиљу над женама.

Стручни радници Центра едуковани су и за рад са насилницима. Спровођење третмана са насилником биће значајан за промену породичних образаца. Кроз третман насилник мења насилне обрасце понашања, схвата и прихвата да је насиље научен образац понашања који се може променити и омогућити заснивање функционалних, како партнерских тако и других односа.

Стручни радници Центра за социјални рад су едуковани за рад са жртвама насиља. Међутим, и поред рада са жртвама насиља често се дешава да након судских поступака жртва донесе одлуку да настави заједнички живот са насилним партнером. Повратак жртве у насилно окружење је најчешће из разлога што је жртва економски зависна, стамбено необезбеђена и под социјалним притиском околине.

Према врсти насиља, доминантна врста насиља је психичко насиље са процентом од 44% од укупног броја пријава насиља, на другом месту је занемаривање са 32%, на трећем месту је физичко насиље са 20% , док су остале врсте насиља у врло малом проценту заступљена.

Према пореклу пријаве, насиље је углавном Центру за социјални рад, пријављивала полиција (51%), члан породице (13%), орган старатељства (10%), анонимне пријаве (7%), јавне установе (7%) и сама жртва (4%).

Починилац насиља према односу са жртвом, је најчешће, брачни/ванбрачни друг у 55%. брат/сестра у 35%, брачни/ванбрачни друг у 35% и син/ћерка у 7% случајева.

У последње време све чешће се говори о насиљу међу децом, поремећају понашања код младих и утицају вршњачког окружења. У извештајном периоду је **евидентирано 2 вршњачка насиља**.

Један број ових малолетника имао је искуства везана за распад породице или насилничко понашање родитеља. Они и немају јасан модел који означава про - социјално понашање и одређене ставове. Многи су, нажалост, од раног детињства искусили сиромаштво, нерешена стамбена питања, изложеност криминалу, алкохолизму, насиљу у породици ...

Велики је број оних адолесцената који систематски беже из школе, који испољавају поремећај у понашању, баве се крађама, уличним испадима, конзумирају алкохол и друга опојна средства. Уколико малолетник није прихватио, усвојио позитивне системе вредности, није стекао поштовање према ауторитетима, као такав врло лако може да почини кривично дело које група у којој се налази од њега захтева.

Забрињава чињеница да се један део малолетних учиниоца кривичних дела налази ван образовног процеса и остаје без било каквог занимања.

Карактеристике ове популације су недовољна мотивација за школовање, проблем постојаности у активностима, одсуство образовних аспирација, снижен степен одговорности, проблематичан однос према ауторитетима и тешкоће са поштовањем правила.

Већина њих сматра да је њихово кршење законских норми само средство за постизање независности, посебно када је у питању новац, неки описују то као оправдану фазу у развоју која ће проћи.

Међу малолетницима са изреченом васпитном мером и даље преовлађују малолетници чији се третман одвија у отвореној заштити применом одговарајуће мере појачаног надзора у оквиру породице. Због тога је и важно рећи да центар у оквиру своје активности даје подршку породици како би је подржао у новој улози.

Много је разлога који утичу на појачано преступништво код младих и на повећан број почињених кривичних дела.

Овакво понашање младих по нашем мишљењу узроковано је директном последицом кризе у којој се последњих година налази наше друштво, јер је претпоставка да добар број садашњих делинквената то не би био да су околности у којима живе другачије, јер је упадљива несразмера између потреба младих и могућности да се оне задовоље.

Послови старатељске заштите

Породични закон разликује: старатељство и привремено старатељство. Привремено старатељство подразумева доношење решења о постављању привременог старатеља одраслом и остарелом лицу које, по правилу, није лишено пословне способности, као и малолетном лицу у ситуацијама које су предвиђене у члану 132. Породичног закона.

У извештајном периоду било је укупно 84 - оро деце и младих под старатељством, а 49 под привременим старатељством.

Према евиденцији старатељских књига на дан 31.12.2021. године под сталним старатељством било је 35 одрасле и старе особе, док је под привременим старатељством било 58 особа, продужење родитељског права 3 лица.

Проблем који је присутан је одсуство интересовања грађана да без надокнаде обављају старатељску функцију, посебно у заштити корисника душевних болесника.

Код групације деце и омладине старатељску функцију обављају углавном запослени у Центру за социјални рад.

Услуге неодложних интервенција

Услуге неодложних интервенција пружа Центар за социјални рад непосредно и у сарадњи са другим службама и органима у локалној заједници у ситуацијама када је угрожен живот, здравље и развој корисника, (чл. 56 Закона) с циљем предузимања мера из његове надлежности, а ради безбедности корисника.

Највећи број услуга Центра за социјални рад пружених у виду неодложних интервенција био је усмерен на заштити деце 52,1 % од укупног броја евидентираних. Одрасли корисници по учесталости неодложних интервенција су одмах иза претходне групације и обухватају 31,9%, уосталом то су најчешће жене, мајке које су заједно са децом жртве насиља. Стари су у извештајном периоду

били предмет неодложних интервенција, знатно мање у односу на предходни период 25,3%. Применом новог закона о насиљу у породици где се починиоцу изричу мере забране приласка и контактирања са жртвом, број услуга неодложних интервенција се смањило, као и број смештаја у Сигурну кућу.

Услуге неодложних интервенција доступне су кориснику, током 24 часа и најчешће се односе на смештај, саветодавно – терапијске и друге услуге које пружа ЦСР.

Друге услуге социјалне заштите

- бесплатан оброк (народна кухиња – Црвени Крст)
- субвенције за плаћање комуналних трошкова
- трошкови сахране

Укупан број корисника народне кухиње је 450.

Субвенције за плаћање комуналних трошкова (струја и вода) остварују носиоци права новчане социјалне помоћи, односно 960 породице.

4. ДЕО

Управно – правни послови

У оквиру ове службе организован је пријем свих захтева и реализују се укупна материјална давања корисницима. Сви наведени послови су организовани у оквиру следећих канцеларија:

1. Пријемна канцеларија
2. Канцеларија за управно-правне послове
3. Канцеларија за материјална давања

Управно-правни послови у ЦСР одвијали су се у оквиру свих случајева остваривања права корисника у току 2021. године, а везани су пре свега, за права на материјална давања, али и за примену мера породично правне заштите или коришћење услуга.

У оквиру Пријемне канцеларије реализован је пријем захтева грађана који су се јавили Центру за социјални рад да би добили информацију или остварили неко од права и услуга из система социјалне заштите. Такође, води се евиденција и документација корисника Центра за социјални рад кроз програм Интеграл.

Ако посматрамо захтеве суда и стручне налазе и мишљења ЦСР У 2021. години, највише је захтева у вези са вршењем родитељског права, што је у контексту појаве развода брака, затим захтеви у кривичним и прекршајним поступцима (за групу деце са поремећајима у понашању) као и у поступцима вршења родитељског права (поводом регулисања личног односа родитеља и детета за време и после развода).

Израда форми као што су налази и мишљења су стручни послови који се по захтеву суда или других институција у заједници могу обављати само од стране различитих профила стручњака у ЦСР. У току 2021. години у просеку за сваког 10.

корисника је израђена нека од стручних експертиза чији је исход налаз или мишљење. Најчешће је предмет експертизе била одрасла особа – корисник ЦСР.

НАЈЧЕШЋЕ ТЕШКОЋЕ У РАДУ

Запажање стручних радника указује на тежину и озбиљност проблема у односу на протекле године, будући да је код појединих корисничких група присутна тенденција раста, односно висок удео корисника социјалне заштите у општој популацији.

Недовољан број стручних радника најчешће се испољава код категорија кад је у питању насиље у породици, остваривање права на новчану социјалну помоћ, старатељство и др.

ПРОБЛЕМИ, ТЕШКОЋЕ И ПРИМЕРИ ДОБРЕ ПРАКСЕ У РАДУ

Како би извештај о проблемима, тешкоћама као и примерима добре праксе био прегледнији образложење дајемо по службама, односно унутрашњим организационим јединицама у Центру.

Служба за заштиту деце и младих као основни проблем истиче:

- у складу са Правилником о хранитељству од 08.04.2008.године у делу спровођења стручног поступка Центар за породични смештај Ниш треба да обавља задатке из чл. 14 тач. 2), 4), 5), 6), 11) и 12, односно:
  - популарисање хранитељства, исказивање потреба за хранитељство и информисање кандидата за хранитељство;
  - процену опште подобности будућих хранитеља кроз интервју у установи и у кући;
  - примену Програма припреме за хранитељство и процену будућих хранитеља кроз припрему за хранитељство;
  - изразу налаза и стручног мишљења стручних радника о општој подобности будућих хранитеља;
  - праћење и увид у остваривање сврхе хранитељства;
  - подршку детету и хранитељској породици током одвијања хранитељства
  - непостојање стандарда за задуживање одређеним бројем предмета водитеља случаја;
  - *рад са мултипроблемским породицама* у погледу мотивисања родитеља за доласке на саветодавне и едукативне радионице са циљем јачања родитељских вештина и компетенција.

Све ове надлежности Центра за породични смештај и даље обавља Центар за социјални рад, односно Служба за заштиту деце и младих, што додатно оптерећује рад Службе и сваког појединачног водитеља случаја.

Као пример добре праксе:

- формирање локалне мреже за превенцију сузбијања насиља у породици и помоћ жртвама и организовање редовних састанака уже радне групе ове локалне мреже са планирањем активности у конкретним случајевима насиља у породици.

- У раду *Службе за заштиту деце и младих* се као добра пракса нарочито истиче успешност у организовању породичних конференција и конференција случаја у сарадњи са школама и Домом здравља и њихова ефикасност у пружању подршке родитељима и малолетној деци у превазилажењу развојних тешкоћа и обезбеђивању правилног одрастања и сазревања деце.

Служба за заштиту одраслих и старих

Добра пракса у раду *Службе за заштиту одраслих и старих* односи се, како на унутрашњи аспект функционисања у погледу сарадње и тимског рада, тако и на успешну комуникацију и сарадњу са представницима институција и организација у локалној заједници (Црвени крст, Дом здравља, Полиција, месне канцеларије и др.) у пружању услуга интервенције и посредовања код других институција, прикупљању документације, упућивању на коришћење ресурса у заједници и др. У неколицини случајева се као добра пракса показала и доследна примена Закона о заштити лица са менталним сметњама у погледу сарадње представника различитих система у поступцима за задржавање без пристанка и смештај без пристанка лица са менталним сметњама.

Проблеми службе:

Неке од идентификованих *тешкоћа* у раду у односу на посебне корисничке групе односе се на:

- Повремено се јављају тешкоће код праћења и евалуација планова услуга због недостатка континуитета у раду услед промене водитеља случаја, којима се отежава увид у целину предмета којима су задужени.

- Немогућност ангажовања стручних радника – водитеља случаја на неодређено време и ограничење рока за ангажовање запослених на одређено време доводи до смене стручних радника и потребе за учесталијим интерним обукама неискуснијих кадрова.

И поред наведених тешкоћа, рад на предметима у извештајном периоду вршио се уз поштовање прописаних рокова.

- *збрињавање душевно оболелих лица лишених пословне способности* у установе социјалне заштите због попуњености смештајних капацитета и недостатка ресурса, а са друге стране немогућност њиховог збрињавања у отвореној заштити; као нарочит проблем се издваја *отпуст психијатријских болесника* који су под непосредним старатељством Органа старатељства *из здравствених установа без претходног договора са Центром за социјални рад* у погледу обезбеђивања адекватног смештаја;

- *неразвијеност локалних услуга* које би имале за циљ олакшавање живота у природној средини за следеће корисничке групе: 1) *тешко оболела лица код којих је лечење окончано*; 2) *душевно оболела лица*; 3) *лица која живе у условима екстремног сиромаштва*;

- *недостатак услуге дневног боравка за одрасле особе са инвалидитетом;*

Пример добре праксе:

- групна супервизија на нивоу Службе код комплекснијих предмета;
- праћење едукативних програма.

Служба за правне послове

Проблеми службе:

- недовољан број стручних радника у канцеларији за материјална давања;
- судски трошкови у поступцима за лишавање родитељског права(заштита права детета), као и код парничног поступка за изрицање мере заштите од насиља у породици.
- немогућност реализовања ванпарничног поступка у лишавању пословне способности због трошкова вештачења које треба да обезбеди орган старатељства ;

Служба за финансијско - административне и техничке послове

Проблеми службе:

- блокирање жиро рачуна Центра због извршних судских пресуда у предметима накнаде грађанима штете које је починио штићеник који је под непосредним старатељством ЦСР, а кривично је неодговоран (крађе) .

Организациони и кадровски проблеми у вођењу случаја и супервизији

Већ је истакнута преоптерећеност водитеља случаја бројем корисника, што се одражава на могућност добијања одговарајуће и потребне подршке супервизора, јер супервизори не могу увек да прате динамику, теже планирају супервизијски процес, а све то утиче на квалитет услуга супервизијске подршке. Да би се добила одговарајућа подршка, улогу супервизије треба редефинисати кроз позитиван трансфер знања.

Улога ЦСР у планирању социјалне заштите у локалној средини – сарадња са локалном самоуправом

У сарадњи са локалном самоуправом и укључивањем образовног система планираћемо активности припреме како би на одговарајући начин проценили потребе и дефинисали приоритете.

Центар за социјални ради има јако важну улогу и добра искуства на пословима планирања социјалне заштите у локалној заједници. На основу сагледавања свог рада у претходној години исти унапређује у наредној години. Плански приступ ствара основу за проактиван наступ Центра за социјални рад према потребама и проблемима грађана у заједници и даљи развој делатности социјалне заштите.

Доступност и распрострањеност локалних услуга у заједници и улога ЦСР

Доминирајуће дневне услуге у заједници су:

- Прихватилиште за одрасла и стара лица;
- Прихватилиште за жртве породичног насиља;(Сигурна кућа);
- Дневни боравак за децу и омладину са инвалидитетом,
- Услуга лични пратилац детета за додатном подршком;
- Услуга помоћ у кући;

Број услуга у заједници не прати увек потребе корисника, велики број корисника није обухваћен услугом и поред потребе за њом, нема се прави увид о услугама у локалној заједници, неке од услуга су још увек пројектне, те је неопходно да систем социјалне заштите води рачуна о одрживости услуга.

Аналитичко – истраживачки рад: информације о анализама, истраживањима и другим радовима које је Центар спровео

Аналитичко – истраживачки рад Центра за социјални рад у својој укупности посматрамо у склопу целовите делатности Центра и у том оквиру дајемо одговарајући значај одређеним појавама, дефинишемо проблем, плански приступамо истим, а све у циљу спречавања узрока који појединца или породицу доводе у стање социјалне потребе.

Аналитичко - истраживачки рад се одвија као стална и неопходна функција Центра, даје перманентни подстицај за приступ одређеним појавама у области социјалне заштите, превентивно делује што је један од услова да се критички оцењује организованост и функционалност установе. Дакле, аналитичко – истраживачки рад одликује активизам и стална окренутост социјалним променама и људским потребама.

Аналитичко - истраживачки рад обухвата:

- Годишњи извештај о раду Центра за социјални рад;
- Програм рада Центра за социјални рад;
- Информатор о раду Центра за социјални рад за 2020.годину;
- Редовно информисање јавности о различитим темама из области социјалне заштите;

Реализација пројекта:

Пракса показује да услови за реализацију аналитичко – истраживачке делатности још увек нису задовољавајући. Наиме, Центар може да има квалитетну обраду сагледавања неког проблема на бази озбиљне теоријске припреме консултовања релевантне литературе и практичног сагледавања потреба становништва, али углавном се на томе заврши, јер још увек не постоје адекватни материјални услови за реализацију.

Активности пројекта реализује тим на нивоу града где су укључени и представници Центра за социјални рад у циљу израде стратешких докумената за мониторинг и јавно заступање, као и на изради опште анализе миграната и избеглица које се налазе у нашем граду у циљу друштвеног активирања .

5. ДЕО

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Број корисника Центра за социјални рад није значајно измењен у односу на претходни извештајни период, а у његовој структури су најбројнији материјално угрожени грађани који чине 53% укупног броја корисника. У 2021. години је број корисника новчане социјалне помоћи и једнократне новчане помоћи смањен за 10-15% у односу на претходни извештајни период, а дошло је и до смањења броја малолетника са проблемима у понашању и сукобу са законом као и особа које се споре око вршења родитељског права.

Током извештајног периода Центар за социјални рад општине Врање је обављао послове у вршењу јавних овлашћења и обезбеђивању права, услуга и субвенција које су у надлежности локалне самоуправе.

Услови рада су у извештајном периоду побољшани набавком мањих количина рачунарске опреме и канцеларијског намештаја.

Током извештајног периода је настављена успешна сарадња са локалном самоуправом и институцијама и организацијама у локалној и широј средини и организована су дружења и манифестације са локалним партнерима.

Видљивост рада Центра за социјални рад општине Врање била је обезбеђена кроз извештавање надлежних органа и институција, информисање јавности путем средстава јавног информисања и званичне интернет презентације установе, публиковање информативног материјала и учешће на стручним скуповима.

Стручним радницима запосленим у Центру за социјални рад је омогућено похађање акредитованих програма обуке и присуствовање семинарима, округлим столовима, конференцијама и другим стручним скуповима са различитим тематским садржајима.

Циљ у даљем раду радника Центра за социјални рад је ефикасан систем социјалне заштите који треба да одговори на потребе грађана, наставак континуиране сарадње са свим актерима који су битни за област социјалне заштите и имају удео у делу постизања што бољег квалитета у раду.

Општа је оцена стручних радника Центра за социјални рад да су у стручном

раду и поред велике оптерећености у раду, рада у специфичним условима због пандемије Covid-19, испоштована четири основна принципа заштите: благовременост, целовитост, континуитет и законитост, и поред тежине и озбиљности проблема корисника, као и комплексности ситуације због наведене пандемије.

в.д. директор

Драгана Арсић